

[Kirkeministeren.]

er min holdning. Jeg vil ikke på indeværende tidspunkt give noget som helst løfte om, at jeg i enhver henseende vil følge de synspunkter, hr. Diderichsen her gav udtryk for; men det er klart, at hvis man skal ændre denne holdning, vil det afstedkomme uendelige vanskeligheder i hele den kirkelige administration.

Jeg har ønsket med det nuværende lovforslag ikke at gribe ind på en sådan måde, at den siddende såkaldte strukturkommission bliver bundet til nogle bestemte resultater.

Med hensyn til beløbene i de små og i de større sogne vil jeg gøre opmærksom på, at der for øjeblikket også er muligheder for, hvor man har behov ud over maksimumsbeløbet, at komme igennem med dette efter ansøgning. Jeg kunne have lyst til at oplyse, at det efter en rå skitse ligger sådan, at man vistnok næppe i landsognene udnytter den mulighed, man har, hvorimod man i de fleste bysogne er noget i vanskeligheder. Hvis man udnytter det her foreslåede fuldt ud, vil jeg anslå, at der bliver tale om et beløb på 500.000-600.000 kr. alt i alt for samtlige større byer ud over hele landet.

Jeg vil gerne udtrykke min tak for den udelte tilslutning til lovforslaget og tilsige mit medarbejde i et udvalg til at klare de problemer, der yderligere måtte være.

Hermed sluttede forhandlingen.

Lovforslagets overgang til anden behandling vedtoges uden afstemning.

Formanden: Efter de faldne udtalelser foreslår jeg, at lovforslaget henvises til et udvalg på 17 medlemmer. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

Første behandling af forslag til lov om kirken i Grønland.

(Lovforslaget (nr. 92) findes i tillæg A. sp. 1993, fremsættelsen i tidenden sp. 1545).

Lovforslaget sættes til forhandling.

Skov Thulesen: Jeg kan ganske kort sige, at det er helt i overensstemmelse med venstres ønske, at administrationen af kirken i Grønland overføres fra Grønlandsministeriet til kirkeministeriet, og det er naturligvis nødvendigt, at loven om kirken i Grønland nu ændres i overensstemmelse med Grønlandsudvalgets beslutning om, at denne overførsel skulle ske fra 1. januar 1966; efter dette lovforslag bliver det altså reelt først fra 1. juli 1967.

Venstre kan tiltræde lovforslaget med de ændringer, det indebærer i retning af den decentralisering af administrationen, som f. eks. oprettelsen af Grønlands kirkenævn er et udtryk for.

Vi kan give tilslutning.

Vestergaard Poulsen: Det glæder mig, at lovforslaget om kirken i Grønland er tiltrådt af såvel de verdslige som de kirkelige myndigheder, der berøres af det. Det skulle forhåbentlig give det en let gang gennem tinget.

Jeg skal ikke ved denne førstebehandling gå i enkeltheder. Det forekommer mig, at man ved lovforslagets udformning har haft en heldig hånd, idet man straks i § 1 fastslår, at kirken i Grønland er en del af den danske folkekirke, og derefter i de næste paragraffer giver klare formuleringer, som præciserer, at kirken i Grønland udstyres med så megen selvstændighed, som forholdene nu kan opfordre til.

Måske kunne kirkeministeren dog ved udformningen af § 8 være gået et skridt længere. Når man kender lidt til, med hvor megen kærlighed grønlænderne omfatter kirken, og når man ved, hvor følsomme grønlænderne er over for alt, der kan indebære forskelsbehandling sammenlignet med syddanskerne, kunne man så ikke straks gå over til dannelse af menighedsråd, ligesom man inden for et parallelt område har kommunalbestyrelser på Grønland?

Mit helhedsindtryk er, at det er et fornuftigt lovforslag, og enkelthederne kan vi sikkert få lejlighed til at drøfte i det udvalg, som må forventes nedsat. Jeg kan tilsige det konservative folkepartis medvirken til lovforslagets gennemførelse.

Bilgrav-Nielsen: Det radikale venstre kan tilslutte sig lovforslaget.

Diderichsen: Også liberalt centrum kan tilslutte sig lovforslaget. Jeg har dog nogle enkelte bemærkninger, jeg gerne lige vil have lejlighed til ganske kort at komme ind på.

For det første finder jeg det rigtigt, at denne administration overgår til kirkeministeriet. Men for det andet kan jeg på grund af min teologiske samvittighed ikke lade være med at sige — uden at jeg vil indvikle kirkeministeren i en dyberegående teologisk diskussion — at jeg synes, selve titlen: „lov om kirken i Grønland“, er lidt forkert, for hvad vil det sige? Hvilken kirke? Kunne man ikke overveje at præcisere lidt nøjagtigere, hvad man mener med „kirken“? Det kan som bekendt både være et rent organisatorisk begreb, og så betyder det „den danske folkekirke“, altså den evangelisk-lutherske kirke, eller det kan være et mere åndeligt eller teologisk begreb. Man har vel nærmest tænkt på det første, og burde man derfor ikke kalde det „lov om folkekirken“ eller „den evangelisk-lutherske kirke i Grønland“ eller sådan noget?

Med hensyn til den forøgede decentralisation kan jeg kun sige, at jeg hilser med glæde de skridt, som er gjort i den retning. Men det forekommer mig, at administrationen bliver en lille smule indviklet, en smule kinesisk, når det både er sådan, at Københavns biskop skal være biskop for Grønland, og der ved hans side skal stå et kirkenævn, som skal være en slags stiftsøvrighed, for da stiftsøvrigheden jo netop består af biskoppen, er nævnet alligevel ikke nogen stiftsøvrighed. Det forekommer mig, at der kan opstå en række administrative vanskeligheder ad den vej. Jeg ved ikke, om man ved denne lejlighed kunne opkaste det spørgsmål, hvorvidt man har overvejet at gå et skridt videre og ligefrem oprette et embede som vicebiskop i Grønland for derved yderligere at decentralisere og understrege denne landsdels selvstændighed og give den kirkelige lokale myndighed på Grønland endnu større beføjelser og måske derved også undgå en række af disse mulige kinesi-erier.

Endvidere synes jeg ikke, det er noget fremskridt, at præstekonventet på Grønland ikke som hidtil skal træde sammen hvert andet år; jeg tror, de grønlandske præster, som ofte sidder langt fra hinanden på udsteder osv., har godt af at komme sam-

men og snakke om sagerne, så jeg synes næsten, man skulle lade være med at ændre reglerne for dette. Hvis man ikke har udnyttet dem fuldt, kunne man da nu sige, at nu skal de udnyttes: præsterne skal komme sammen og snakke om tingene hvert andet år som efter den gamle lov.

Endelig har jeg undret mig over, at funktionerne for den lektor, som skal være konsulent, er blevet beskåret i så høj grad. Hvorfor skal man ikke sende sagerne direkte til konsulenten? Hvorfor skal der først træffes beslutning om, hvilke sager han skal have? Hvis man nu beslutter, at han slet ingen sager skal have, hvad bliver der så af konsulentvirksomheden?

Rosing: Som bekendt er kirken i Grønland overført til kirkeministeriets ressort 1. januar 1966. I forbindelse med denne overføring har Grønlandsudvalget af 1960 foreslået oprettelse af et særligt administrativt organ, som i det foreliggende lovforslag kaldes Grønlands kirkenævn. Formålet hermed er, at flest muligt administrative opgaver kan blive løst i selve Grønland. Ved dette lovforslag revideres og ajourføres til lige lov nr. 273 af 27. maj 1950 om kirken i Grønland.

Ifølge bemærkningerne til lovforslaget er udkastet til det foreliggende lovforslag tiltrådt både af de kirkelige og de politiske instanser, sagen vedrører, og vi grønlandske medlemmer i tinget har heller ikke andre synspunkter end de foreslåede og vil således tilsige vor fulde støtte til gennemførelsen af lovforslaget. Men under denne førstebehandling af lovforslaget, som bl. a. indeholder bestemmelser om kirkens tjenere, vil jeg ikke undlade at komme med et par bemærkninger om faktiske forhold vedrørende den største del af kirkens tjenere, nemlig kateketerne, og den situation, vi står i inden for det kirkelige arbejde.

Rygraden i kirkens arbejde har i mange generationer været kateketerne, som anså deres gerning for et kald, men dette har ændret sig i udviklingstiden. Kirken, som både havde skole og kirkeligt arbejde under sig, har ved nyordningen i 1950 måttet afgive skolearbejdet til skoledirektionen, og kateketerne blev samtidig overført til skolevæsenet. De blev lærere, og det kirkelige arbejde blev kun en bibeskæftigelse for dem,

[Rosing.]

et ben, som er dårligt betalt, og som ikke længere har nogen interesse for de yngre kateketer. Kort sagt, man ønsker at blive fritaget for det kirkelige arbejde. Tillige søger de bedre uddannede og mest erfarne kateketer at flytte fra de udsteder, hvor deres dobbeltsidige arbejde i skolen og kirken er lige så vigtigt som i gamle dage, til de byer, hvor deres børn kan få den undervisning, som ikke kan gives på et udsted.

Sådan som udviklingen på dette område har været, kan vi heller ikke vente at få kateketer blandt de kommende dimittender fra vort seminarium, men vi har stadig brug for prædikende kateketer ikke alene i dag, men også i fremtiden, for selv om der med tiden nedlægges mange små steder i fiskeridistrikterne, må vi regne med, at mange af dem vil bestå i flere fangerdistrikter. Vi må derfor sige, at den uheldige udvikling i det kirkelige arbejde i sig selv er en alvorlig sag, som kræver en større indsats både af kirkens højere instanser og politikkerne med henblik på at finde en løsning på problemet.

Jeg tror ikke, at skylden for den uheldige udvikling alene kan tilskrives den omstændighed, at interessen for kirken og det kirkelige arbejde blandt den unge generation er blevet mindre; skylden ligger også på andre områder. Man har gjort for lidt for kateketen i det kirkelige arbejde; honorarerne for dette arbejde er for små. Jeg tror, jeg med rette kan sige, at man i den senere tid har gjort ikke så lidt for at give kateketen mulighed for dygtiggørelse i hans skolearbejde, bl. a. ved udgivelse af gode og moderne hjælpemidler i religionsundervisningen, men man har forsømt at give ham mulighed for fornyelse i hans kirkelige arbejde. Det må huskes, at mere end halvdelen af de ca. 180 forskelligt uddannede kateketer har meget ringe eller slet ingen kundskaber i dansk og således ikke har muligheder for at hente fornyelse og inspiration ved at læse danske religiøse bøger. Det må derfor for kirkens myndigheder være en opgave at publicere religiøse bøger, pjecer eller nye prædikensamlinger, så kateketerne kan få nye impulser og inspiration i deres kirkelige arbejde. Teologiske kursuser kan være udmærkede, men er ikke nok.

Det andet spørgsmål, jeg vil berøre, er

placeringen af unge danske præster i Grønland. Man har i den senere tid forsøgsvis placeret 2 unge danske præster på udsteder, hvor der er lærerbolig, og hvor de bliver tvunget til at tale grønlandsk; efter min mening et udmærket forsøg. Grønlandsk er jo et svært sprog, som ikke kan læres alene ved hjælp af lærebøger; man må ud og lære det i praksis. Dette kan lettere ske på udsteder, hvor befolkningen udelukkende taler grønlandsk. Jeg vil derfor varmt anbefale, at man fortsætter med det nævnte forsøg som et led i unge danske præsters uddannelse i det grønlandske sprog.

Med disse korte bemærkninger vil jeg på begge de grønlandske medlemmers vegne anbefale lovforslaget til en velvillig og hurtig behandling i det høje ting.

Axel Ivan Pedersen: Vi kan fra socialdemokratiets side anbefale dette lovforslag. Dets gennemførelse betyder jo, at administrationen af den grønlandske kirke bliver yderligere decentraliseret, og at der gives større myndighed til de lokale distrikter, og det kan vi kun være tilfreds med.

Kirkeministeren (Orla Møller): Jeg takker for de faldne udtalelser, der hos alle ordførere var udtryk for tilslutning til forslaget. Der er nogle enkelte ting, jeg gerne vil berøre ganske kort.

Hr. Vestergaard Poulsen stillede det spørgsmål, om man ikke straks kunne gå over til valg af egentlige menighedsråd i Grønland. Den tanke har naturligvis været drøftet; men resultatet er efter de forhandlinger, der har fundet sted, blevet det, man ser i lovforslaget her, idet vi mener, at man er nødt til først at gå den vej, før man kan nå frem til at stille forslag om egentlige menighedsråd.

Til hr. Diderichsen vil jeg gerne sige, at jeg også kunne have lyst til at gå ind i en særdeles interessant diskussion af teologisk karakter om problemet kirken i Grønland. Men jeg tror, hr. Diderichsen vil give mig ret i, at næsten ligegyldigt hvilket navn man havde sat i overskriften i stedet for det, der står der nu, ville man være kommet i visse vanskeligheder. Det er jo, hvis man vælger navnet „folkekirken“, slet ikke sikkert, at den grønlandske kirke ønsker at bruge det navn. Derfor tror jeg, at det, der her er

[Kirkeministeren.]

valgt, åbner de største muligheder for den grønlandske befolkning for at finde sit eget navn på den kirke, man skal have i Grønland.

Med hensyn til det udviklede tror jeg ikke, det i praksis vil blive så udviklet, som det ser ud til på papiret. Der er jo gjort visse erfaringer i forvejen, og kirkenævnets placering er et forsøg på at skabe baggrunden for, skal jeg sige vicebiskoppens arbejde i fremtiden. Naturligvis har man tænkt på og overvejet spørgsmålet om en vicebiskop for Grønland, men hvis jeg nu over for hr. Diderichsen gør opmærksom på, at en sådan stilling bør besættes efter et folkevalg, vil man samtidig være klar over, at dette vil være forbundet med visse vanskeligheder, så længe man ikke har folkevalgte menighedsråd. Endelig gør jeg opmærksom på, at man er nået frem til dette resultat efter overvejelser også hos de i så henseende kompetente grønlandske myndigheder. Jeg vil også gøre opmærksom på med hensyn til præstekonventet, at det ifølge § 4 er muligt for den grønlandske provst at sammenkalde konventet også på andre tidspunkter end hvert tredje år.

I forbindelse med spørgsmålet om lektorens virksomhed vil jeg gerne gøre opmærksom på, at der i § 12, stk. 2, står, at lektor fungerer som konsulent for kirkeministeren; det vil altså sige, at han kan blive adspurgt i alle sager, hvor det måtte være nødvendigt.

Til hr. Rosing vil jeg gerne sige, at jeg med meget stor opmærksomhed og med meget stor taknemlighed har lyttet til det indlæg, vi her hørte; det henledte opmærksomheden på nogle problemer, som jeg tror vi i for ringe grad har været opmærksom på hidtil. Jeg er helt enig i, at der sikkert skal gøres adskilligt for at få kateketerne placeret i den rigtige situation på Grønland, og jeg håber, at hr. Rosing og hans fælle fra Grønland kan være os behjælpelige med at løse dette problem på den bedst mulige måde.

Jeg vil gerne tilsige fortsat medarbejde til, at lovforslaget får den bedst mulige og den hurtigst mulige gang igennem det høje ting.

Hermed sluttede forhandlingen.

Lovforslagets overgang til anden behandling vedtoges uden afstemning.

Formanden: Efter de faldne udtalelser foreslår jeg, at lovforslaget henvises til et udvalg på 17 medlemmer. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

Valg af 17 medlemmer til et udvalg angående forslag til lov om fælles grønseekspedition.

Valgt blev: *Otto Mørch, Gorrsen, Andreas Hansen, Jørgen Peder Hansen, Ejner Nielsen, Kjeld Olesen, Holm Tved, Johan Philipsen, Per Federspiel, Jens Peter Jensen, Niels Jørgen Nielsen, Adam Møller, Burgdorf, Mads Eg Damgaard, Pia Dam, Svend Lund og Niels Helveg Petersen.*

Den næste sag på dagsordenen var:

Valg af 17 medlemmer til et udvalg angående forslag til lov om ændring af lov om foranstaltninger i anledning af svangerskab m. v. [af Morten Lange m. fl.].

Valgt blev: *Viola Nørløv, Waldemar Laurssen, Kampmann, Niels Mørk, Astrid Skjoldbo, Tastesen, Holm Tved, Eva Rée, P. E. Eriksen, Peter Larsen, Ib Thyregod, Lis Møller, Gerda Møller, Vestergaard Poulsen, Morten Lange, Hanne Reimtoft og Else-Merete Ross.*

Den sidste sag på dagsordenen var:

Valg af 1 medlem til folketingets toldudvalg (i stedet for Ibsen).

(Jfr. tidenden sp. 1911).

Valgt blev: *Thomas Christensen.*

Formanden: Der er ikke mere på dagsordenen.

Medlemmer af folketinget Hastrup, Hanne Budtz, Poul Møller, Poul Sørensen og The-

[Formanden.]

strup har meddelt mig, at de ønsker skriftligt at fremsætte:

Forslag til folketingsbeslutning om adgang til gengivelser af udsendelser i Danmarks radio.

Skriftlig fremsættelse af forslag.

Ordføreren for forslagsstillerne (Hastrup): Jeg har herved den ære for folketinget at fremsætte forslag til folketingsbeslutning om adgang til gengivelser af udsendelser i Danmarks radio.

Forslaget har til formål at sikre enkeltpersoner og offentligheden en mulighed for nøjagtigt at konstatere, hvad der i radioen og fjernsynet fremsættes af udtalelser m. v., som enten har karakter af angreb eller kritik mod bestemte personer eller har betydning som grundlag for den offentlige meningsdannelse om politiske, økonomiske eller religiøse spørgsmål.

Forslagsstillerne er bekendt med, at Danmarks radio i forvejen arkiverer sine udsendelser, til dels for tidsbegrænsede perioder, men denne arkivering påhviler ikke radioen som en pligt på samme måde, som det er lovbestemt, at f. eks. dagbladene skal opbevares i officielle, tilgængelige arkiver. Kun undtagelsesvis giver Danmarks radio adgang til båndkopier eller andre former for gengivelser af de arkiverede udsendelser. Personer, som udsættes for angreb eller kritik gennem udtalelser i radioen eller fjernsynet, har f. eks. ikke nogen umiddelbar ret til at få udleveret en ordret gengivelse af de udtalelser, som er rettet mod dem, uanset om disse anklager måske kan give anledning til injurie- eller erstatningssag. Også hensynet til den offentlige meningsdannelse taler for, at der gives pressen og andre, der ytrer ønske derom på grund af den politiske, økonomiske og religiøse oplysning og debat, en sikret ret til at kunne modtage ordrette gengivelser af udsendelser om spørgsmål af denne art.

Forslagsstillerne anser det for en selv-

følge, at ophavsretten til kunstneriske værker respekteres, men mener ikke, at denne ret behøver at berøre en arkiveringspligt efter de nævnte retningslinjer. Man finder heller ikke, at de tekniske og økonomiske problemer, der kan påpeges ved forslagets gennemførelse, er af en sådan karakter, at de kan opveje hensynet til retssikkerheden for den enkelte borger og hensynet til, at den offentlige debat kan foregå på et nøjagtigt og konkret grundlag.

Formanden: Folketingets næste møde afholdes i morgen, onsdag den 1. marts, kl. 13 med følgende dagsorden:

1) *Spørgsmål til ministrene.*

2) *Anden behandling af:*

Forslag til lov om ændring af lov om teknisk samarbejde med udviklingslandene.

3) *Anden behandling af:*

Forslag til lov om boligsikring.

4) *Anden behandling af:*

Forslag til lov om ændring i lov om boligbyggeri. (Om det almennyttige byggeri og dettes landsbyggefond).

5) *Første behandling af:*

Forslag til folketingsbeslutning angående beretning om atomenergikommissionens virksomhed i tiden fra 1. april 1965 til 31. marts 1966.

6) *Første behandling af:*

Forslag til lov om udbygning af Københavns Teknikum.

7) *Valg af 17 medlemmer til et udvalg angående:*

Forslag til lov om ændringer i lov om menighedsråd.